

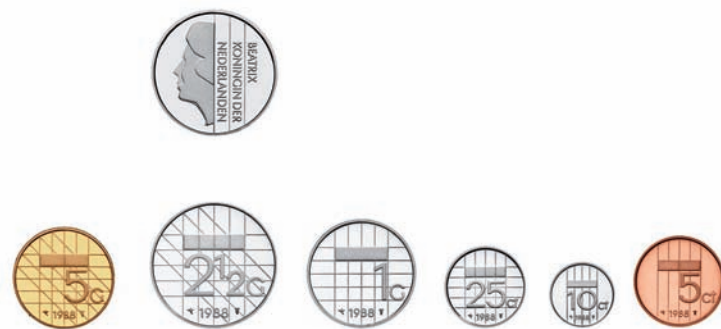
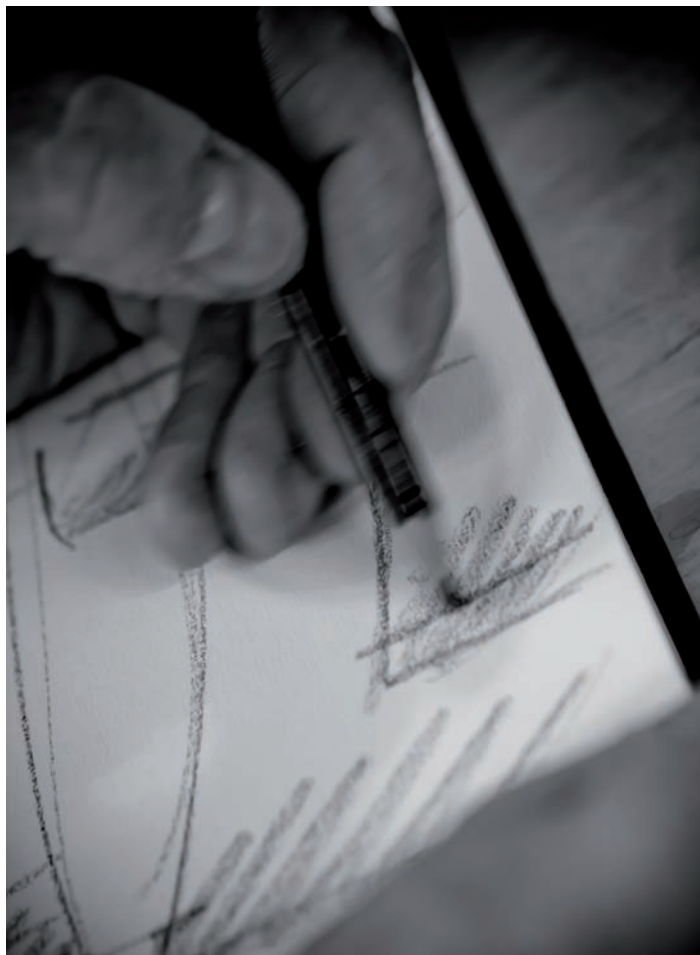
Bruno Ninaber van Eyben

Mooie bruikbare producten

Bruno Ninaber van Eyben ontwierp de munten die van 1980 tot 2002 in Nederland in omloop werden gebracht. Maar hij ontwierp ook de voorzittershamer van de Tweede Kamer, en nog veel meer. Producten in serie en unica: allemaal in eenzelfde handschrift, allemaal herkenbaar als Ninaber van Eyben. *Tekst: Bart Assies / Foto's: Studio Ninaber, Robbert Beck*

Foto rechtsboven: Halshorloge (1976)

Nederlandse munten (1980)

Kandelaar Delft (1997)

Gietijzeren Schalen (2002)

Randstad Vijzel (2000)

Delft. Een smal gangetje leidt naar een pand dat achter de huizen aan de gracht schuil gaat. De binnenplaats is omgetoverd in een wilde tuin met heeplanten zoals ooievaarsbek en fluitenkruid. Daarnaast ligt een oud bedrijfspand met grote ramen. Eens was het een drukkerij, nu is het de studio van Bruno Ninaber van Eyben (1950). Binnen is het licht. Er zijn wat mensen bezig aan een werkbank. Ninaber geeft hier en daar een aanwijzing. Je kunt je voorstellen dat er in het atelier van die andere grote Delftenaar, Johannes Vermeer, eenzelfde sfeer hing – rustig, gemoedelijk, nijver. En misschien gaat de gelijkenis verder: Ninaber heeft een oog voor detail en finesse dat verwant is aan dat van Vermeer. En beiden hebben onmiskenbaar bijgedragen aan ‘de canon van de Nederlandse cultuur’.

Gecomprimeerde intelligentie

Ninaber neemt plaats aan een tafel. Hij heeft zich goed voorbereid op het interview. Langs de muur staat een aantal zwarte doosjes in slagorde opgesteld. Eén voor één maakt hij ze voorzichtig open en haalt er iets uit. Het zijn de producten die hij in de loop der jaren heeft ontworpen. Aan de hand van die producten vertelt Ninaber zijn verhaal en ontvouwt hij zijn ideeën over vormgeving en design. In 1970 studeerde hij af aan de Kunstacademie in Maastricht in de

discipline ‘vormgeving metaal en kunststoffen’. De opleiding was vooral gericht op het ambacht, maar Ninaber had andere interesses. “Uniciteit is voor mij geen thema”, verklaart hij. “Ik vind het spannend om een ontwerp dusdanig te optimaliseren dat het meteen in serie kan worden gemaakt. Een ontwerp moet dus al goed uitontwikkeld zijn voordat het in productie genomen wordt. Het gaat om een soort gecomprimeerde intelligentie vooraf. Dit staat haaks op de werkwijze van een ambachtsman. Een ambachtsman ontwikkelt zijn werk terwijl hij het maakt. Bij iedere stap in het proces kan hij correcties aanbrengen en zijn ontwerp aanpassen. Bij industriële producten is dat onmogelijk. Dat intrigeert me.”

“Ik vind het spannend om een ontwerp dusdanig te optimaliseren dat het meteen in serie kan worden gemaakt”

Armbandhorloge (1973)

*Industriële producten als unica,
unica als industriële producten*

Herenhorloge (1984)

Schuifarmband (1977)

Horloges

Ninaber vertelt over de armbanden en horloges waarmee hij in de jaren zeventig naam maakte. Het eerst aan de beurt is het armbandhorloge (1973). Het bestaat uit twee delen: het stalen horlogesegment en een kunststof segment. Het idee van segmenten die in elkaar draaien wordt verder uitgewerkt in een armband van staal en kunststof. “Bij dat horloge moet je nog gaatjes boren en sleufjes maken. Bij de armband niet. Daar is het aan- en uitdoen het thema: het is als het ware één groot slot.” En dan volgt het bekende halshorloge uit 1976, opgenomen in de permanente collectie van het Museum of Modern Art (MoMA) in New York: “De kast is van aluminium extrusie die geperst is in een profiel. Het rubberen halssnoer wordt door een sleuf geleid, zodanig dat de druk gelijkmatig verdeeld wordt en het snoer niet slijt. Het intrigeert me altijd waarom dingen kapot gaan. Als je daar een oplossing voor vindt, heb je meteen een nieuw product – zo ben ik ook op de constructie van het halshorloge gekomen.” En dan gaan er nog wat doosjes open: een prachtig polshorloge, bureauaccessoires voor Uitzendbureau Randstad, een kandelaar, een ingenieuze kleurenwaaier voor verfproducent Sikkens, de voorzittershamer voor de Tweede Kamer en natuurlijk de serie munten die tussen 1980 en 2002 in Nederland in omloop werd gebracht: “Fris, zonder veel opsmuk. Typisch Nederlands.”

DESIGN

“Ik vraag me altijd af waarom dingen kapot gaan. Als je daar een oplossing voor vindt, heb je meteen een nieuw product”

Schaal

De hele tafel staat nu vol producten. Voor een leek is het onmogelijk om ze te dateren: een oeuvre van zeer constante kwaliteit, waar een grote aandacht voor functionaliteit, materiaal en detail uit spreekt. Wat intrigeert is dat je nooit op het eerste gezicht kunt zeggen of iets een unicum is, of dat het in serie is gemaakt: industriële producten als unica, en unica als industriële producten – het is een aspect dat Wim Crouwel in zijn essay over Ninaber aanduidt als ‘het mysterie van zijn talent’. En alle producten zijn ongeveer op dezelfde schaal. “Ik vind het fijn om dingen voor me op tafel te kunnen zetten, om ze in de hand te kunnen houden – mooie, bruikbare producten.” Dan bedenkt Ninaber zich. Hij staat op en loopt naar zijn atelier. Daar is iemand bezig met de afwerking van een paar gigantische gietijzeren schalen. Ninaber: “In 2002 heb ik een serie van acht gietijzeren schalen ontworpen. De serie laat een vormevolutie zien. Toen ze bij het Stedelijk Museum in Amsterdam gepresenteerd werden, stonden ze langs een trap, zodat je ze van alle kanten kon zien. Prachtig was dat.” Het zijn spannende objecten, monumentaal en groot, maar met het voor Ninaber kenmerkende oog voor vorm en detail en daardoor ook weer humaan en op een menselijke schaal.